

Beroendemedicin

*Svensk förening för Beroendemedicins rekommendationer
avseende målbeskrivning för ST-utbildning*

Förord till Svensk förening för Beroendemedicins rekommendationer till ST-målbeskrivningen

Den 1 maj 2015 trädde Socialstyrelsens nya föreskrifter för läkarnas specialisttjänstgöring i kraft (SOSFS 2015:8). I samband med detta tillkom Beroendemedicin som ny tilläggspecialitet till basspecialiteterna Psykiatri och Barn- och ungdomspsykiatri.

Svensk förening för Beroendemedicins (SfB) utbildningsutskott har arbetat fram rekommendationer till målbeskrivningen i beroendemedicin och arbetet har därefter godkänts av SfBs styrelse. För varje delmål redovisas målet enligt Socialstyrelsens målbeskrivning för ST i Beroendemedicin och därefter följer uttolkning av detta delmål i form av SfB:s rekommendationer.

SfBs rekommendationer är, till skillnad från Socialstyrelsens målbeskrivning, inte något bindande dokument utan ska ses som ett förtydligande av de specialitetsspecifika delmålen.

Rekommendationerna bör ses som ett arbete under utveckling och vi utgår från att kompletteringar samt revideringar kommer att utföras. Vi hoppas och räknar med att få in synpunkter från ST-läkare, handledare, studierektorer och verksamhetschefer när rekommendationerna börjar användas.

Åsa Magnusson
Ordförande
Svensk förening för Beroendemedicin
asa.magnusson@sll.se

Stockholm 16 november 2017
Datum

Kompetenskrav enligt SOSFS 2015:8

Kompetensbeskrivning

Specialiteten Beroendemedicin karakteriseras av:

- utredning, diagnostik, bedömning, behandling och uppföljning av beroendesjukdomar och missbrukstillstånd som är av den svårighetsgrad att de kräver specialiserad beroendevård,
- planering och samordning av andra vårdinsatser av beroendesjukdomar och missbrukstillstånd som är av den svårighetsgrad att de kräver specialiserad beroendevård,
- handläggning av annan psykisk ohälsa som förekommer hos patienten samtidigt med missbruket eller beroendet och som komplicerar eller kompliceras av missbruket eller beroendet.

Kompetensområdet omfattar patienter i alla åldrar och deras familjer.

Beroendemedicin är en tilläggsspecialitet.

Kompetenskrav

I Socialstyrelsens målbeskrivning finns specialitetsövergripande delmål (a och b) och specialitetsspecifika delmål (c). Delmål a gäller för alla specialiteter. Vilka av delmål b som gäller för de respektive specialiteterna framgår av specialiteternas målbeskrivningar. Delmål c är specifika för respektive specialitet.

För beroendemedicin gäller a1–a6, b1–b5 samt c1–c12.

Delmål C

Den specialistkompetenta läkaren ska:

- behärska handläggning av alla vanligt förekommande beroendemedicinska tillstånd,
- kunna handlägga missbruk av nya och ovanliga substanser,
- ha kunskap om substansernas effekter på och omsättning i kroppen,
- ha kunskap om psykometriska och biologiska diagnostiska metoders användningsområden och begränsningar.

Vidare ska den specialistkompetenta läkaren behärska:

- bedömning av individens funktionsnivå utifrån ett psykiatriskt och beroendemedicinskt perspektiv,
- planering av behandling utifrån samspel mellan individ, familj, socialt nätverk och närmiljö ur ett beroendemedicinskt perspektiv,
- utveckling av en behandlingsallians,
- motivationell samtalsmetodik,
- genomförande av återfallsprevention.

Den specialistkompetenta läkaren ska även:

- kunna handlägga beroendepatienter med psykologisk behandlingsmetod,
- ha kunskap om relevanta psykosociala behandlingsmetoder,
- ha kunskap om familjestöd och familjeintervention,
- behärska användning av aktuella farmaka inom beroendområdet vid akuta intoxicationer, abstinensstillstånd, underhållsbehandling och återfallsprevention för ungdomar och vuxna,
- behärska genomförande av sekundärpreventiva insatser på individ- och gruppnivå,
- ha kunskap om riskfaktorer för utveckling av beroenderelaterade problem på individ-, grupp- och lokalsamhällsnivå (d.v.s. primärprevention),
- behärska handläggning av vanliga och viktiga psykiatriska tillstånd som har en betydelse för beroendemedicinska tillstånd,
- behärska samtal och kommunikation med barn och unga med hänsyn till deras behov och utvecklingsnivå,
- initialt kunna handlägga vanligt förekommande somatisk samsjuklighet samt kunna ta hänsyn till detta i planeringen av vården,
- behärska identifikation och hantering av statiska och dynamiska faktorer hos patienter med missbruk eller beroende som är av betydelse för risken över tid att patienten skadar andra,
- ha kännedom om brukarorganisationernas roll som resurs,
- behärska tillämpningen av de lagar och andra föreskrifter som gäller för myndighetsutövning inom kompetensområdet, samt ha kunskap om övriga lagar och andra föreskrifter som gäller för beroendemedicin.

Den specialistkompetenta läkaren ska även ha kunskap om organisationen, regelverket och förutsättningarna för att ge en specialiserad beroendemedicinsk vård hos:

- Barn- och ungdomspsykiatriska vården
- Vuxenpsykiatriska vården
- Socialtjänsten
- Rättspsykiatri
- Kriminalvården
- Andra myndigheter som är relevanta för området

Allmänna råd - Utbildningsstruktur

Specialiseringstjänstgöringen i Beroendemedicin kan inledas under eller efter avslutad specialiseringstjänstgöring inom någon av de psykiatriska specialiteterna Barn- och ungdomspsykiatri eller Psykiatri. Basen för utbildningen bör ske genom tjänstgöring inom beroendevården och då inom sluten, öppen och akut vård av ungdomar och vuxna. Utbildningen bör innefatta sidotjänstgöring inom *barn och ungdomspsykiatri* samt *vuxenpsykiatri*. I utbildningen bör det ingå sidotjänstgöring inom *rättspsykiatri*. Enligt HSLF-FS 2016-36 kan tidigare genomförd tjänstgöring inom ramen för ST i basspecialiteten tillgodoräknas.

Det är angeläget med en kurs i psykoterapi där ST-läkaren kan tillägna sig kunskap om skilda psykologiska behandlingsmetoder, där specifika metoder att behandla missbruks- eller beroendeproblematik ingår. Under kursen är det viktigt att integrera teoretiska med praktiska färdigheter under handledning av handledarutbildade legitimerade psykoterapeuter. Kursen bör varvas med klinisk tjänstgöring så att ST-läkaren kan tillämpa kunskaperna i sin dagliga läkarverksamhet. ST-läkaren bör i samband med detta, under handledning, behandla en patient med beroendeproblematik.

Under utbildningen bör det ingå sidotjänstgöring inom somatiska specialiteter, med tonvikt inom akutsjukvård, för kunskap om diagnostik och initial handläggning av vanliga neurologiska, internmedicinska och infektiösa komplikationer samt akut omhändertagande.

ST-läkaren bör aktivt delta i regelbundet återkommande lokala fortbildningsmöten. Internationella kunskaps- och erfarenhetsutbyten bör även förekomma. ST-läkaren bör också under utbildningen tjänstgöra kliniskt inom närliggande verksamheter såsom kriminalvård, institutionsvård och andra närliggande vårdformer.

Förkortningslexikon

ADHD	<i>Attention Deficit Hyperactivity Disorder (eng)</i>
CRA	<i>Community Reinforcement Approach</i>
HIV	<i>Humant Immunbristvirus</i>
HSL	<i>Hälso- och Sjukvårdslagen</i>
LPT	<i>Lag om Psykiatrisk Tvångsvård</i>
LRV	<i>Lag om Rättspsykiatrisk Vård</i>
LSS	<i>Lag om Särskilt Stöd</i>
LVM	<i>Lag om Vård av Missbrukare</i>
LVU	<i>Lag om Vård av Unga</i>
MET	<i>Motivational Enhancement Therapy</i>
METIS	<i>Mer Teori i Specialiseringstjänstgöring</i>
SoS	<i>Socialstyrelsen</i>
SOL	<i>Socialtjänstlagen</i>
SfB	<i>Svensk förening för Beroendemedicin</i>
SPF	<i>Svenska Psykiatriska Föreningen</i>
ST	<i>Specialiseringstjänstgöring</i>
Steg 1	<i>Grundläggande psykoterapiutbildning</i>

Begreppsförklaringar

Behärska	Används i delmålet c för att uttrycka det mest omfattande kompetenskravet. Med <i>behärska</i> avses här att läkaren uppvisar de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som krävs för att fullständigt och självständigt kunna utföra de arbetsuppgifter som förekommer inom det område som avses.
Ha kunskap	Används i delmål c för att uttrycka ett kompetenskrav som är mindre omfattande än begreppet behärska. Ofta handlar det om teoretiska kunskaper.
Ha kännedom	Används i delmål c för att uttrycka det minst omfattande kompetenskravet.
Auskultation	Strukturerad utbildning där ST-läkaren studerar en eller flera medarbetares yrkesutövning och i viss mån utför uppgifter inom det aktuella området.
Handledning	Stöd och vägledning i dialogform som ges kontinuerligt (se även www.svenskpsykiatri.se/utbildning/ST/ST-utbildning/Ramarna/Handledning).

Handledare	Läkare med specialistkompetens som har genomgått handledarutbildning och som handleder ST-läkaren och bedömer hans eller hennes professionella utveckling. Handledaren kan vara ST-läkarens huvudhandledare eller en annan läkare vars specialistkompetens motsvarar kompetensområdet för utbildningsperioden.
Klinisk tjänstgöring under handledning	ST-läkarens yrkesutövning under eget ansvar och med stöd av handledare.
Kurs	En strukturerad utbildning som utgår ifrån uppsatta utbildningsmål.
Kvalitets- och utvecklingsarbete	Arbete som ST-läkaren genomför och som är en del i hälso- och sjukvårdens systematiska kvalitetsarbete.
Självständigt skriftligt arbete efter vetenskapliga principer	Arbete som genomförs där ST-läkaren självständigt behandlar en medicinskt vetenskaplig frågeställning (se även www.svenskpsykiatri.se/utbildning).

Specialitetsövergripande delmål

För a- och b-delmålen gäller de gemensamma rekommendationerna som är framtagna av alla specialiteter i samarbete med Sveriges Läkarförbund.

c-delmål

För varje delmål redovisas målet enligt Socialstyrelsens målbeskrivning för ST i Beroendemedicin och därefter följer uttolkning av detta delmål i form av SfBs rekommendationer.

SfBs rekommendationer

Den kliniska tjänstgöringen under handledning är grunden för ST och skall kompletteras av kontinuerlig teoretisk utbildning. Handledning ska ske kontinuerligt med avseende på såväl klinisk som teoretisk utbildning.

Verksamhetschef och handledare har ett stort ansvar att bedöma ST-läkarens kompetensutveckling. Studierektor har en stödjande funktion och ansvarar för utbildningens upplägg tillsammans med verksamhetschef och handledare.

För att kunna verka som Beroendemedicinare och tillgodogöra sig utbildningen förutsätts god språklig kompetens.

Den teoretiska utbildningen kan ske genom relevanta kurser, seminarier samt egenstudier och ska redovisas. När kurskrav finns kräver Socialstyrelsen en kurs per delmål och att kompetenskravet är uppfyllt. Det åligger handledare och studierektor att individuellt bedöma vad varje ST-läkare behöver för att uppnå kompetenskraven som målbeskrivningen avser.

Genomgång av målbeskrivning samt SfBs rekommendationer

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c1	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <ul style="list-style-type: none"> • behärska handläggning av alla vanligt förekommande missbruks- och beroendetillstånd, • kunna handlägga missbruk av nyare och ovanliga substanser, • ha kunskap om substansernas effekter på och omsättning i kroppen. 	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none"> • Deltagande i seminarium. • Medsittning. • Teoretiska studier. 	

Svensk förening för Beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c1	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: Behärska <ol style="list-style-type: none"> 1. utredning och diagnostisering av patienter med vanligt förekommande substansbruksyndrom såsom alkohol, nikotin, opioider, centralstimulantia, 	Klinisk tjänstgöring Under handledning, i både beroendemedicinsk öppen- och slutenvård. Placering inom öppen- respektive slutenvård bör inte understiga ett år vardera. En längre sammanhängande tjänstgöringsperiod inom en och samma enhet	För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.

<p>sedativa och cannabis enligt ett biopsykosocialt synsätt,</p> <p>2. planering och genomförande av behandling av vanligt förekommande substansbruksyndrom enligt aktuella riktlinjer i samråd med patient och närstående,</p> <p>3. handläggning av akuta beroendemedicinska tillstånd,</p> <p>4. suicidriskbedömning.</p> <p>Kunna handlägga utredning, diagnostisering och behandling vid bruk av nya och ovanligare psykoaktiva substanser samt vid icke- substansrelaterat beroendesyndrom.</p> <p>Ha kunskap om vetenskapliga förklaringsmodeller för substansernas effekter på och omsättning i kroppen.</p>	<p>rekommenderas under en del av ST-perioden.</p>	
	<p>Kurs Deltagande i en eller flera kurser som exempelvis grund- och fortsättningskurs i beroendelära.</p>	<p>SoS obligatoriska blankett: "Intyg kurs".</p>
	<p>Seminarium Bör anordnas lokalt. Minst ett seminarium för varje substansgrupp under delmål c1 under ST-tjänstgöringen med aktivt deltagande av ST-läkaren i förberedelse och genomförande av seminariet.</p>	<p>Uppföljning via klinisk handledare eller huvudhandledare.</p>
	<p>Medsittning Minst en medsittning för varje substansgrupp under delmål c1.</p>	
	<p>Teoretiska studier Bör pågå under hela ST-utbildningen varvat med klinisk tjänstgöring. Tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka.</p>	<p>Uppföljning av teoretiska studier kan exempelvis ske via:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handledarsamtal. • SK-kurs (METIS-format). • Skriftlig examination.

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c2	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <ul style="list-style-type: none"> • ha kunskap om psykometriska och biologiska diagnostiska metoders användningsområden och begränsningar. 	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.
	Deltagande i en eller flera kurser.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare.
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none"> • Deltagande i seminarium. • Teoretiska studier. 	

Svensk förening för Beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c2	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <p>Ha kunskap om psykometriska metoder som exempelvis ASI, AUDIT, DUDIT samt vanligt förekommande biomarkörer för substansbruk avseende användningsområde, detektionstider, sensitivitet, specificitet och tolkning.</p>	Klinisk tjänstgöring Under handledning vid beroendemedicinsk slut- och öppenvård.	För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.
	Kurs Deltagande i en eller flera aktuella kurser som exempelvis grund- och fortsättningskurs i beroendelära.	SoS obligatoriska blankett: "Intyg kurs".
	Seminarium Aktivt deltagande i lokalt anordnade utbildningar/seminarier av ST-läkaren i både förberedelse	Uppföljning via klinisk handledare eller huvudhandledare.

	och genomförande av seminariet.	
	Teoretiska studier Bör pågå under hela ST-utbildningen varvat med klinisk tjänstgöring, tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka.	Uppföljning av teoretiska studier kan exempelvis ske via: <ul style="list-style-type: none">•Handledarsamtal.•SK-kurs (METIS-format).•Skriftlig eller muntlig examination.•Redovisning för kollegor.

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c3	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <ul style="list-style-type: none">• behärska bedömning av individens funktionsnivå och huvudsakliga funktionsnedläggning utifrån ett psykiatriskt och beroendemedicinskt perspektiv,• behärska planering av behandling utifrån samspelet mellan individ, familj, socialt nätverk och närmiljö ur ett beroendemedicinskt perspektiv.	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none">• Deltagande i seminarium.• Medsittning.• Teoretiska studier.• Vårdteamarbete.	

SfBs rekommendationer på efterföljande sida...

Svensk förening för Beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c3	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
<p>Den specialistkompetenta läkaren ska:</p> <p>Behärska</p> <p>1. att planera funktionsutredning utifrån kunskap om kognitiva processer (exekutiv funktion, minne, inläring, uppmärksamhet, perception mm) och kognitiva testmetoder,</p> <p>2. att i tvärprofessionellt team kunna sammanfatta och dra slutsatser av genomförda bedömningar och utredningar,</p> <p>3. att i samverkan genomföra behandlingsplanering.</p>	<p>Klinisk tjänstgöring Inom enheter som handlägger sådan bedömning såsom vid öppenvårdsmottagning/ utredningsenhet.</p>	<p>För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.</p>
	<p>Seminarium Aktivt deltagande i lokalt anordnade utbildningar/seminarier av ST-läkaren i både förberedelse och genomförande av seminariet.</p>	<p>Uppföljning via klinisk handledare eller huvudhandledare.</p>
	<p>Medsittning Rekommenderas i klinisk verksamhet där dessa tillstånd handläggs.</p>	
	<p>Teoretiska studier Bör pågå under hela ST-utbildningen varvat med klinisk tjänstgöring. Tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka.</p>	<p>Uppföljning av teoretiska studier kan t.ex. ske via:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handledarsamtal. • SK-kurs (METIS-format). • Skriftlig examination.
	<p>Vårdteamarbete Arbete i tvärprofessionellt team.</p>	

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c4	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
<p>Den specialistkompetenta läkaren ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärska utveckling av behandlingsallians, motivationell samtalsmetodik och handläggning av återfallsprevention, • kunna handlägga beroendemedicinska patienter med psykologisk behandlingsmetod, • ha kunskap om relevanta psykosociala behandlingsmetoder, familjestöd och familjeintervention. 	<p>Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.</p>
	<p>Deltagande i en eller flera kurser.</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare.</p>
	<p>Allmänna råd</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deltagande i inom- eller mellan professionell reflektion i grupp. • Deltagande i seminarium. • Medsittning. • Teoretiska studier. 	

SfBs rekommendationer på efterföljande sida...

Svensk förening för Beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c4	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
<p>Den specialistkompetenta läkaren ska:</p> <p>Behärska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. att skapa och upprätthålla en god allians med patienter, 2. samtalsmetodik i ett beroendemedicinskt sammanhang inklusive motiverande samtalsmetodik, 3. handläggning av återfallsprevention. <p>Kunna handlägga</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. patienter med substansbruksyndrom med psykologisk behandlingsmetod, 2. kombinationsbehandling med läkemedel och psykologisk behandling. <p>Ha kunskap om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. relevanta psykosociala behandlingsmetoder, familjestöd och familjeintervention såsom CRA, tolvstegsbehandling, MET. 	<p>Klinisk tjänstgöring Vid enheter där psykologisk behandling ges. Psykologiskt behandlingsarbete under handledning av handledarutbildad leg psykoterapeut.</p>	<p>För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.</p>
	<p>Kurs Basutbildning i psykoterapi. Kurs i återfallsprevention. Kurs i motiverande samtalsmetodik.</p>	<p>SoS obligatoriska blankett: "Intyg kurs".</p>
	<p>Seminarium Aktivt deltagande i lokalt anordnade utbildningar/seminarier av ST-läkaren i både förberedelse och genomförande av seminariet.</p>	<p>Uppföljning via klinisk handledare eller huvudhandledare.</p>
	<p>Medsittning Rekommenderas i klinisk verksamhet där dessa behandlingsåtgärder kan förekomma.</p>	
	<p>Teoretiska studier Bör pågå under hela ST-utbildningen varvat med klinisk tjänstgöring, tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka. Deltagande i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.</p>	<p>Uppföljning av teoretiska studier inom ramen för psykoterapiutbildningen.</p>

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c5	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: • behärska användning av aktuella farmaka inom beroendområdet vid akuta intoxikationer, abstinensstillstånd, underhållsbehandling och återfallsprevention.	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.
	Deltagande i en eller flera kurser.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare.
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none"> • Deltagande i seminarium. • Teoretiska studier. 	

Svensk förening för Beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c5	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska gällande aktuella farmaka inom beroendområdet: Behärska 1. dess indikationer, doseringar, interaktioner, verkningsmekanismer, effekter och biverkningar, 2. val av preparat med hänsyn tagen till terapi effekt, biverkningar och patientens individuella behov och önskemål, 3. metoder för att aktivt arbeta för förbättrad behandlingsföljsamhet.	Klinisk tjänstgöring Vid enhet som huvudsakligen arbetar med underhållsbehandling såsom LARO-mottagning minst tre månader samt vid enhet som handlägger akuta beroendemedicinska tillstånd.	För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.
	Kurs Deltagande i en eller flera aktuella kurser avseende farmakologi inom beroendområdet.	SoS obligatoriska blankett: "Intyg kurs".
	Seminarium Aktivt deltagande i lokalt anordnade utbildningar/seminarier av	Uppföljning via klinisk handledare eller huvudhandledare.

	ST-läkaren i både förberedelse och genomförande av seminariet.	
	Teoretiska studier Bör pågå under hela ST-utbildningen varvat med klinisk tjänstgöring. Tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka.	Uppföljning av teoretiska studier exempelvis ske via: <ul style="list-style-type: none">•Handledarsamtal.•SK-kurs (METIS-format).•Skriftlig eller muntlig examination.•Redovisning för kollegor.

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c6	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <ul style="list-style-type: none"> • behärska sekundärpreventiva insatser på individ- och gruppnivå, • ha kunskap om riskfaktorer för utveckling av beroenderelaterade problem på individ-, grupp- och lokalsamhällsnivå. 	Auskultation vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none"> • Deltagande i seminarium. • Teoretiska studier. 	

Svensk förening för beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c6	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <p>Behärska insatser på individ- och gruppnivå för att förhindra utveckling eller återinsjuknande i substansrelaterade syndrom och substansbruksyndrom.</p> <p>Ha kunskap om faktorer som påverkar risken för utveckling av substansrelaterade syndrom och substansbruksyndrom, och hur dessa kan påverkas.</p>	Auskultation Vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden såsom Riddargatan 1 i Stockholm.	För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.
	Seminarium Aktivt deltagande i lokalt anordnade utbildningar/seminarier av ST-läkaren i både förberedelse och genomförande av seminariet.	Uppföljning via klinisk handledare eller huvudhandledare.
	Teoretiska studier Bör pågå under hela ST-utbildningen varvat med klinisk tjänstgöring, tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka.	Uppföljning av teoretiska studier kan ske exempelvis via: <ul style="list-style-type: none"> • Handledarsamtal. • Skriftlig eller muntlig examination. • Redovisning för kollegor.

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c7	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <ul style="list-style-type: none"> • behärska handläggning av vanliga och viktiga psykiatriska tillstånd som har betydelse för beroendemedicinska tillstånd i alla åldrar, inklusive utvecklingsrelaterade psykiska störningar och beroenderelaterade kognitiva störningar. 	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.
	Deltagande i en eller flera kurser.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare.
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none"> • Medsittning. • Teoretiska studier. 	

Svensk förening för beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c7	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: Behärska <ol style="list-style-type: none"> 1. handläggning av vanliga och viktiga psykiska sjukdomar såsom affektiva sjukdomar, ångestsyndrom, trauma- och stressrelaterade syndrom, psykossjukdomar, personlighetssyndrom, utvecklingsrelaterade psykiska störningar samt substansrelaterade kognitiva störningar såsom alkoholrelaterad demens, Wernicke-Korsakoffs syndrom...(forts. nästa sida) 	Klinisk tjänstgöring Under handledning, i både psykiatrisk sluten- och öppenvård. En längre sammanhängande tjänstgöringsperiod inom en och samma enhet rekommenderas under del av ST-perioden.	För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.
	Kurs Deltagande i en eller flera kurser.	SoS obligatoriska blankett: "Intyg kurs".
	Medsittning Rekommenderas i klinisk verksamhet där dessa...(forts. nästa sida)	Uppföljning via klinisk handledare eller huvudhandledare.

och övergående substansrelaterad kognitiv påverkan.	sjukdomstillstånd kan förekomma.	
	Teoretiska studier Bör pågå under ST-utbildningen, varvat med klinisk tjänstgöring. Tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka.	Uppföljning av teoretiska studier kan exempelvis ske via: <ul style="list-style-type: none"> •Handledarsamtal. •SK-kurs (METIS-format). •Skriftlig eller muntlig examination. •Redovisning för kollegor.

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c8	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <ul style="list-style-type: none"> • behärska samtal och kommunikation med barn och ungdomar med hänsyn till deras behov och utvecklingsnivå, • ha kunskap om barn- och ungdomspsykiatrisk, samt vuxenpsykiatrisk vårds organisation, regelverk och förutsättningar för att ge psykiatrisk vård. 	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none"> • Deltagande i seminarium. • Medsittning. • Teoretiska studier. 	

Svensk föreningen för beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c8	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska:	Klinisk tjänstgöring och deltagande i teamarbete vid Barn- och ungdomspsykiatrisk enhet. Tjänstgöring vid beroendemedicinsk enhet med inriktning mot barn och ungdomar, exempelvis Mini-Maria, rekommenderas.	För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.
Behärska samtalsmetodik i ett beroendemedicinskt sammanhang inklusive psykoedukation för barn och ungdomar.	Seminarium Aktivt deltagande i lokalt anordnade utbildningar/seminarier av ST-läkaren i både förberedelse och	Uppföljning via klinisk handledare eller huvudhandledare.
Ha kunskap om psykiatrisk vårdorganisation, regelverk och förutsättningar för att ge god vård till barn och ungdomar, i synnerhet		

vid alkohol-, narkotika- och spelproblematik.	genomförande av seminariet rekommenderas.	
	Medsittning Minst en medsittning under delmål c8 rekommenderas.	
	Teoretiska studier Bör pågå under hela ST-utbildningen varvat med klinisk tjänstgöring. Tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka.	Uppföljning av teoretiska studier kan exempelvis ske via: <ul style="list-style-type: none"> •Handledarsamtal. •SK-kurs (METIS-format). •Skriftlig eller muntlig examination.

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin

Delmål c9	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <ul style="list-style-type: none"> • kunna handlägga vanligt förekommande somatisk samsjuklighet samt ta hänsyn till detta i planeringen av vården. 	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.
	Deltagande i en eller flera kurser.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare.
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none"> • Auskultation. • Deltagande i seminarium. • Medsittning. 	

Svensk föreningen för beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c9	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <p>Kunna handlägga somatiska komplikationer och vid behov initiera utredning och behandling i samråd med kollegor inom specialiteter såsom:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. neurologi (Wernicke-Korsakoff, cerebellopati, alkoholrelaterad demens). 2. infektion (hepatit, HIV, endokardit, mjukdelinfektioner). 	Klinisk tjänstgöring Under handledning inom verksamheter som handlägger internmedicinska och neurologiska sjukdomar. Sammanlagt 12 månaders tjänstgöring inom somatisk specialitet rekommenderas. Maximalt 6 månader av denna tid kan genomföras vid allmänmedicinsk verksamhet.	För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.
	Kurs Deltagande i en eller flera kurser.	SoS obligatoriska blankett: "Intyg kurs".

<p>3. gastro/hepatologi (leverencefalopati, levercirros, esofagusvaricer).</p> <p>4. endokrinologi (diabetes, hypofyspåverkan).</p> <p>5. kardiologi (arytmi, kardiomyopati).</p> <p>6. allmänmedicin.</p> <p>Vidare ska den specialistkompetenta läkaren kunna planera behandling av substansbruksyndrom med hänsyn till somatisk samsjuklighet.</p>	<p>Auskultation Vid en eller flera enheter som handlägger sådana tillstånd.</p>	
	<p>Seminarium Aktivt deltagande i lokalt anordnade utbildningar/seminarier av ST-läkaren i både förberedelse och genomförande av seminariet rekommenderas.</p>	
	<p>Medsittning Medsittning rekommenderas i klinisk verksamhet där dessa sjukdomstillstånd kan förekomma.</p>	

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c10	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <ul style="list-style-type: none">• behärska tillämpningen av de lagar och andra föreskrifter som gäller för myndighetsutövning inom kompetensområdet,• ha kunskap om övriga lagar och andra föreskrifter som gäller för beroendemedicin, inklusive trafikmedicinska sådana.	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.
	Deltagande i en eller flera kurser.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare.
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none">• Medsittning.• Teoretiska studier.	

SfBs rekommendationer på efterföljande sida...

Svensk förening för beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c10	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
<p>Den specialistkompetenta läkaren ska:</p> <p>Behärska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tillämpning av HSL, LPT/LRV vid intagning och fortsatt vård i slutet och öppen form inkluderande lagstiftning gällande vård av anhållen eller häktad person, 2. bedömning av risk för våld och utåtagerande beteende, 3. tillämpningen av LVM, 4. offentlighets- och sekretesslagen, 5. patientdatalagen, 6. patientlagen, 7. utfärdande av intyg enligt exempelvis körkortslagen, läkarutlåtande om hälsotillstånd m.m., 8. anmälningsskyldighet vid vissa tillstånd enligt exempelvis vapenlagen eller körkortslagen. <p>Ha kunskap om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. god man och förvaltar-skapsbestämmelser, 2. biståndsbedömning enligt SOL och LSS, 3. LVU och handläggning av ärenden där barn kan misstänkas fara illa. 	<p>Klinisk tjänstgöring</p> <p>Under handledning vid enhet där LPT/ LRV-vård bedrivs.</p> <p>Under handledning skriva ansökan/anmälan om vård enligt LPT/ LRV.</p> <p>Delta vid domstols-förhandlingar gällande LPT och LRV i slutet och öppen vårdform.</p> <p>Delta vid domstolsförhandling gällande LVM samt ta del av dom.</p> <p>Under handledning göra riskbedömningar.</p> <p>Skriva anmälan enligt vapen- och körkortslagen.</p> <p>Delta/leda möte för samordnad vårdplanering.</p>	<p>För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.</p>
	<p>Kurs</p> <p>Psykiatrisk juridik.</p>	<p>SoS obligatoriska blankett: "Intyg kurs".</p>
	<p>Medsittning</p> <p>Rekommenderas i klinisk verksamhet där dessa lagar tillämpas.</p>	
	<p>Teoretiska studier</p> <p>Bör pågå under hela ST-utbildningen varvat med klinisk tjänstgöring. Tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka.</p>	<p>Uppföljning av teoretiska studier kan exempelvis ske via:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handledarsamtal. • SK-kurs (METIS-format). • Skriftlig examination.

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c11	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <ul style="list-style-type: none"> • ha kunskap om socialtjänstens och andra för området relevanta myndigheters organisation, regelverk och förutsättningar för att ge beroendemedicinsk vård. • ha kännedom om brukarorganisationers roll som resurs. 	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none"> • Deltagande i seminarium. • Teoretiska studier. • Vårdteamarbete. 	

Svensk förening för beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c11	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <p>Ha kunskap om socialtjänstens organisation och uppdrag.</p> <p>Ha kännedom om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vanliga och viktiga frivillig- och brukarorganisationer, 2. hur brukarorganisationers kunskaper kan tas tillvara i verksamheten. 	Klinisk tjänstgöring Under handledning vid enheter där tvärprofessionellt vårdteamarbete och samverkan bedrivs såsom vid beroendemedicinsk öppenvård.	För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.
	Seminarium Aktivt deltagande i lokalt anordnade utbildningar/ seminarier av ST-läkaren i både förberedelse och genomförande av seminariet rekommenderas.	Uppföljning via klinisk handledare eller huvudhandledare.

	Teoretiska studier Bör pågå under hela ST-utbildningen varvat med klinisk tjänstgöring. Tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka.	Uppföljning av teoretiska studier kan exempelvis ske via: <ul style="list-style-type: none">•Handledarsamtal.•SK-kurs (METIS-format).•Skriftlig examination
--	---	---

Ur Socialstyrelsens Målbeskrivning för ST i Beroendemedicin:

Delmål c12	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska: <ul style="list-style-type: none">• behärska identifikation och hantering av statistiska och dynamiska faktorer hos patienter med missbruk eller beroende som är av betydelse för risken över tid att patienten skadar andra,• ha kunskap om kriminalvårdens organisation, regelverk och förutsättningar för att ge beroendevård.	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare.
	Deltagande i en eller flera kurser.	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare.
	Allmänna råd <ul style="list-style-type: none">• Auskultation• Medsittning• Teoretiska studier	

SfBs rekommendationer på efterföljande sida...

Svensk föreningen för Beroendemedicin rekommenderar:

Delmål c12	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
<p>ST-läkaren ska:</p> <p>Behärska bedömningen av risk för våld i ett beroendemedicinskt sammanhang med hjälp av strukturerade instrument.</p> <p>Ha kunskap om kriminalvårdens organisation, föreskrifter och behandlingsprogram avseende substansbruksyndrom.</p>	<p>Klinisk tjänstgöring Under handledning vid enheter som handlägger sådana fall.</p>	<p>För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Klinisk tjänstgöring", skrivas på.</p>
	<p>Kurs Deltagande i en eller flera kurser.</p>	<p>SoS obligatoriska blankett: "Intyg kurs".</p>
	<p>Auskultation vid en eller flera enheter inom kriminalvården såsom häkte, anstalt, frivård och SiS-institution.</p>	<p>För varje tjänstgöring ska SoS obligatoriska blankett, "Intyg Auskultation", skrivas på.</p>
	<p>Medsittning Rekommenderas i klinisk verksamhet där dessa tillstånd kan uppträda.</p>	
	<p>Teoretiska studier Bör pågå under hela ST-utbildningen varvat med klinisk tjänstgöring. Tid bör finnas avsatt för detta motsvarande minst två timmar/vecka.</p>	<p>Uppföljning av teoretiska studier kan exempelvis ske via:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handledarsamtal. • SK-kurs (METIS-format). • Skriftlig examination. • Redovisning för kollegor.